

PODNIKANIE V CIVILNOM LETECTVE V SR A JEHO ŠPECIFIKÁ

Ema Ďuricová
Air Transport Department
University of Žilina
Univerzitná 8215/1
010 26 Žilina

Alena Novák Sedláčková
Air Transport Department
University of Žilina
Univerzitná 8215/1
010 26 Žilina

Abstract

*The paper deals with business activities in Slovak civil aviation from the point of view of connecting international legislation with national legislation. There are described the conditions of business activities, the requirements associated with the receiving of licenses and approximates the connection of general legal regulations of business and labor law to civil aviation. It defines the key European Union regulations and their relationship to national legislation. It analyzes business relations and their impact on the development of aviation, as well as the impact on business activities and the Commercial Code general conditions as *lex generalis*. In order to define specifics, it compares the commercial law legislation of the Slovak Republic with the Czech Republic in the primary features of establishing legal entities of airlines or airports. The paper is focused on the labor relations in aviation, as well as the issue of established trade unions. It deals in detail with the analysis of the impact of the pandemic caused by the spread of the disease COVID-19 on the civil aviation labor market as well as changes in legislation. The last part of the paper tried to identify all necessity procedures for an airline licensed in the Slovak Republic.*

Keywords

international legislation, national legislation, aviation business, business relations, labor relations, airline licensing

1. Úvod

Práca sa zameriava najmä na oblasť podnikania v civilnom letectve a požiadaviek kladených na jednotlivé vybrané oblasti. Opisuje podmienky právnej úpravy na území Slovenskej republiky v prepojení na európske právo, ako aj kritériá pre získavanie vybraných licencií. Cieľom práce je popísať prepojenie všeobecných právnych predpisov z oblasti obchodného práva a pracovného práva na civilné letectvo. Štruktúra práce postupuje od všeobecného prehľadu predpisov potrebných pre založenie a prevádzku leteckých a letiskových spoločností k detailnému rozboru predpisov pre prístup na trh v leteckej doprave. Hlavným cieľom práce je poskytnúť komplexný pohľad na podnikanie v civilnom letectve a poukázať na dôležité aspekty, ktoré ovplyvňujú civilné letectvo a jeho rozvoj.

2. Metodika a metódy skúmania

Pre komplexný prehľad témy bolo nevyhnutné priblížiť najdôležitejšie predpisy Európskej únie, ktoré sú štátmi následne implementované do národného práva a doplnené o konkrétne požiadavky, ktoré definuje každý štát samostatne. Pre vymedzenie medzinárodného právneho rámca v oblasti civilného letectva, bolo potrebné vytvoriť základné princípy, ktorých predmetom je umožnenie medzinárodnej leteckej dopravy [1].

Podnikanie v civilnom letectve je súhrn špecifických požiadaviek a kritérií upravujúcich prevádzku letísk, zakladanie leteckých a letiskových spoločností, prístup na trh so službami ako aj ich poskytovanie (ako napr. pozemné odbavenie cestujúcich, catering, odmravovanie..) a ďalšie činnosti spojené s prevádzkou, ale aj licencovaním, či získavaním osvedčení.

S ohľadom na medzinárodne ustanovené pravidlá je slovenská právna úprava tejto oblasti v súlade s Európskou, ktorej

základné podmienky sa zhodujú s podmienkami národnej legislatívy, ktorá ich dopĺňa o národné špecifiká. Právnu základňu pre oblasť podnikania leteckých spoločností tvorí Nariadenie (ES) č. 1008/2008 o spoločných pravidlách prevádzky leteckých dopravných služieb v Spoločenstve a Nariadenie komisie (ES) č. 965/2012, ktoré ustanovuje technické požiadavky a administratívne postupy týkajúce sa leteckej prevádzky v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 216/2008 o spoločných pravidlách v oblasti civilného letectva a zriadení Európskej agentúry pre bezpečnosť letectva. V oblasti letísk je to Nariadenie komisie (EÚ) č. 139/2014, ktorým sa stanovujú požiadavky a administratívne postupy týkajúce sa letísk cestujúcich a nákladu a pozemnej obsluhy lietadiel.

3. Pravidlá prevádzky leteckých dopravných služieb v Spoločenstve

V snahe o vytvorenie jednotnej legislatívy v oblasti leteckej dopravy, bolo prijaté Nariadenie č. 1008/2008 o prevádzke leteckých dopravných služieb v Spoločenstve (pojem spoločenstvo v súvislosti nariadenia a v kontexte práce je myslené územie Európskej únie). Nariadenie bolo prijaté za účelom zjednotenia a zharmonizovania právnych predpisov v oblasti leteckej dopravy v rámci EÚ aj za účelom jednoduchšej aplikácie do národnej legislatívy členských štátov. Upravuje monitorovanie financií, dohľad nad leteckými dopravcami a osvedčeniami leteckých prevádzkovateľov, ako aj dodržiavanie požiadaviek, podmienky poistenia, reguláciu prenájmu techniky a ďalšie oblasti súvisiace s podnikaním leteckých spoločností a vykonávaním ich hlavnej činnosti [2].

3.1. Obchodná letecká prevádzka

Je definovaná Nariadením komisie EÚ č. 965/2012, ktorým sa ustanovujú technické požiadavky a administratívne postupy týkajúce sa leteckej prevádzky, pod ktoré spadá úprava ďalších

oblastí ako inšpekcií na odbavovacích plochách, ak je prevádzkovateľ z iného štátu a ich právny rámec je rozličný od práva vyhradeného týmto Nariadením. Definuje podrobný opis v súvislosti s osvedčeniami prevádzkovateľov, lietadiel (ich oprávnenia a zodpovednosť) s jeho vydávaním, zachovávaním, pozmeňovaním, obmedzeniami, pozastavovaním alebo rušením osvedčenia. Tiež popisuje podmienky pre prevádzku, s ohľadom na bezpečnosť a to práve vymedzením, čo je zakázané, obmedzené alebo nejakým spôsobom podriadené podmienkam [3].

Civilné letectvo je význačné striktnými požiadavkami na bezpečnosť. Na dosiahnutie vysokej úrovne bezpečnosti, vykonávanej obchodnej leteckej dopravy tj. leteckých dopravných služieb bolo potrebné zaviesť bezpečnostné predpisy pre letiská a to jednotne na území EÚ. Cieľom Nariadenia komisie (EÚ) č. 139/2014, ktorým sa stanovujú požiadavky a administratívne postupy týkajúce sa letísk je zadefinovanie legislatívy v súlade s konceptom bezpečnosti a jeho následná jednotná aplikácia členskými štátmi EÚ. Nariadenie špecifikuje pravidlá podmienok osvedčovania letísk, za akých podmienok je možné vydať, zachovávať, pozmeniť, obmedziť, pozastaviť či zrušiť osvedčenie vydané pre letisko. Vymedzuje podmienky zodpovednosti pre osoby s osvedčením, uznávania, alebo prevodu osvedčenia členských štátov a naopak aj prípady v ktorých je zakázaná, alebo obmedzená prevádzka [4].

3.2. Prístup na trh služieb na území SR

Všeobecné podmienky a pravidlá pre prístup na trh služieb pozemnej obsluhy v rámci EÚ je aplikovaný na letiskách s ročnou prepravou (za predchádzajúci kalendárny rok) minimálne dvoch miliónov cestujúcich alebo v prípade prepravy 50 tisíc ton nákladu. Každý takýto poskytovateľ služieb, ktorý splnil jednu prípadne obe podmienky a má sídlo v členskom štáte EÚ má automaticky prístup na trh. Pokiaľ splní len jednu podmienku napríklad prepraví viac ako 50 tisíc ton nákladu prístup na trh služieb pozemnej obsluhy sa nevzťahuje na kategórie služieb určené výhradne pre cestujúcich a naopak.

V podmienkach SR je táto oblasť upravená nariadením vlády Slovenskej republiky č. 641/2005 Z.z. o prístupe na trh služieb na vybavenie cestujúcich a nákladu a pozemnej obsluhy lietadiel, sú definované kritéria vybavenia cestujúcich, nákladu a pozemnej obsluhy verejných letísk prevádzkovaných v Slovenskej republike [5].

4. Všeobecná právna úprava podnikania na území SR

Pre podnikanie v civilnom letectve je nevyhnutné dodržať podmienky zakladania obchodných spoločností, s ktorými sa v leteckej doprave najčastejšie stretávame (s. r. o. pri leteckých spoločnostiach, a. s. pri letiskových spoločnostiach). Tieto kritéria sú popísané v zákone č. 513/1991 Z.z. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov, ktorý upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy a iné vzťahy súvisiace s podnikaním [6].

4.1. Letiskové spoločnosti so sídlom na území SR

Jedným z primárnych záväzných predpisov pre letiská je zákon č. 136/2004 Z.z. o letiskových spoločnostiach v znení neskorších predpisov, ktorým sa popisuje spôsob a právne pomery

zakladania letísk ako akciových spoločností. Ide o letiská v majetku štátu, ktorý spravovala Slovenská správa letísk.

4.2. Základná právna úprava podnikania v SR v civilnom letectve

Kľúčovým pre oblasť podnikania v civilnom letectve je zákon č. 143/1998 Z.z. o civilnom letectve v znení neskorších predpisov. Zo zákona vyplývajú primárne podmienky, ktorými sú:

a. osvedčenie leteckého prevádzkovateľa

b. licencia na vykonávanie obchodnej leteckej dopravy

Národná úprava je v súlade s európskou, kde je predmetom sekundárneho práva (nariadenia, smernice) a tie sú implementované do právneho systému SR. Letecký zákon vymedzuje pravidlá pre vykonávanie letov na území SR v súlade s pravidlami lietania pre civilné letectvo. Popisuje spôsobilosť, ako aj oprávnenia leteckého personálu a lietadlovej techniky. Ustanovuje aj vedenie registra lietadiel, zakladanie a prevádzkovanie letísk a s ním súvisiacich pozemných zariadení, ale aj výkon leteckej dopravy ako takej a ďalšie formy podnikania. Zákon sa vzťahuje aj na prevádzku lietadiel, ktoré sú v registri lietadiel vedenom v SR, ktoré dočasne nie sú na území SR [17]. Na území Slovenskej republiky dohliadajú, vydávajú osvedčenia a povolenia, ale aj udeľujú sankcie Dopravný úrad a Ministerstvo dopravy SR.

4.3. Letiská

Ministerstvo dopravy spolu s orgánmi štátnej správy a obcí na základe dohody vydá súhlas na zriadenie, vykonávanie zmien (zmena spôsobu/účelu využitia) a rušenie civilného letiska. Vo vyjadrení ministerstva je uvedený účel, za ktorým je letisko zriadené, jeho podmienky a prípadné obmedzenia pre bezpečný chod leteckej prevádzky. Zároveň sa tým zaručuje ochrana životného prostredia spojená s hlukom a emisiami. Pre vydanie súhlasu zabezpečuje ministerstvo konanie o udelení súhlasu. Prevádzka letiska je podmienená povolením od Dopravného úradu, ktorý vymedzuje užívateľov letiska, určenie letov (medzinárodne, vnútroštátne) a kategorizáciu prevádzkovo technických špecifik. Je nutné dodržiavať všetky podmienky uvedené Dopravným úradom pre zaistenie bezpečnosti a ochrany životného prostredia. Povolenie je vydané po preskúmaní aspektov, ako prepojenie letiska a jeho infraštruktúry, vybavenie letiska a akým spôsobom je zabezpečená letecká prevádzka so zamýšľanou prevádzkou letiska. Ak nie sú splnené všetky podmienky, Dopravný úrad má právo prerušiť, či obmedziť prevádzku letiska. Prevádzka letiska je podmienená rozhodnutím ministerstva, ktoré môže z hľadiska plynulosti prevádzky regulovať pridelovanie intervalov využívania letiska. Zároveň je oprávnené ministerstvo poveriť inú osobu ako prevádzkovateľa na koordináciu činnosti. Ministerstvo vedie evidenciu platných povolení, ktoré sú k nahliadnutiu po preukázaní právneho záujmu

4.4. Prevádzková licencia

Tuzemský letecký dopravca môže vykonávať leteckú dopravu za odplatu len na základe ministerstvom udelenej prevádzkovej licencie, ktorá je neprenosná. Licencia umožňuje vykonávať obchodnú leteckú dopravu za odplatu. Letecký dopravca preukazuje bezúhonnosť, ktorá je preukázaná výpisom z registra

trestov, ktorý nie je starší ako šesť mesiacov. Je potrebné preukázať, že žiadateľ o licenciu nebol nijakým spôsobom spájaný s trestným činom súvisiacim s civilným letectvom, ale aj akýmkoľvek iným trestným činom. Podnikaním právnických osôb vzniká táto povinnosť pre všetkých členov štatutárneho orgánu. Splnenie odbornej spôsobilosti sa preukazuje dokladom o ukončenom stredoškolskom alebo vysokoškolskom vzdelaní v oblasti dopravného, ekonomického, technického alebo právneho zamerania. Zároveň je potrebná najmenej trojročná odborná prax v civilnom letectve (v prípade právnickej osoby podmienku odbornej spôsobilosti spĺňa štatutárny orgán, alebo minimálne jeden člen zo štatutárneho orgánu). Finančná spôsobilosť na vykonávanie zmyšľanej leteckej dopravy. Podmienky sú prepojené s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1008/2008 o spoločných pravidlách prevádzky leteckých dopravných služieb v Spoločenstve a preukazuje sa vypracovaním obchodného plánu na dva roky a dostatočným finančným kapitálom bez ohľadu na príjmy v období minimálne troch mesiacov. Fyzické osoby preukazujú trvalý pobyt a občianstvo SR, pri právnických osobách je potrebné mať sídlo na SR a zápis v obchodnom registri SR. Je potrebné preukázať, že podiel majetkových práv spoločnosti je vo väčšinovom vlastníctve fyzických osôb so štátnym občianstvom SR. Žiadateľ o udelenie licencie čestným vyhlásením preukazuje, že jeho majetok v posledných piatich rokoch nebol v konkurznom konaní. Nevyhnutné je preukázanie, že hlavný predmet podnikania je letecká doprava samostatne alebo obchodná letecká doprava s iným využívaním lietadiel alebo ich údržbou či opravou. Pre získanie licencie je potrebné mať AOC a poistenie zodpovednosti prevádzkovateľa lietadla.

4.5. Osvedčenie leteckého prevádzkovateľa (AOC)

Umožňuje fyzickým a právnickým osobám prevádzku lietadla ako letecký dopravca. AOC definuje typ lietadla, rozsah povolenej činnosti a podmienky pre vykonávanie povolenej činnosti. Pre leteckých dopravcov je potrebné na účely obchodnej prevádzky, prepravu cestujúcich alebo nákladu. AOC na území SR vydáva Dopravný úrad.

Na vydanie AOC je potrebné preukázať:

- vlastnícke/užívacie právo na aspoň jedno lietadlo, ktoré je zapísané do registra lietadiel,
- primeraný systém vnútri organizácie a činnosť, ako bezpečne prevádzkovať lietadlá pri vykonávanej leteckej doprave/činnosti,
- definovať aj akým spôsobom je zachovaná letová spôsobilosť lietadlovej techniky a odbornú spôsobilosť leteckého personálu a návrh predložený na bezpečnostný program ochrany pred činní protiprávneho zasahovania,
- pokiaľ je vydané AOC povolené v rozsahu, ktorý dovoľuje vykonávať údržbu a opravu lietadiel môže držiteľ osvedčenia leteckého prevádzkovateľa vykonávať tieto činnosti,
- ministerstvo vydá všeobecný záväzný predpis, ktorý určuje podmienky, ďalšie potrebné údaje a spôsob preukázania na predloženie pre vydanie AOC,

- prevádzkovateľ lietadla má povinnosť uzatvoriť zmluvu o poistení, kde sa definuje zodpovednosť za škodu, ktorá vzniká prevádzkou lietadla [17].

4.6. Konkrétne špecifiká právnej úpravy podnikania v oblasti leteckej dopravy v SR oproti právnej úprave Českej republiky

Na vymedzenie špecifik slovenskej právnej úpravy (podľa Obchodného zákonníka) v oblasti podnikania je v práci na tento účel spracované porovnanie primárnych charakteristických znakov zakladania spoločností s právnou úpravou Českej republiky. Toto porovnanie je spracované z pohľadu všeobecnej terminológie v zákone č. 89/2012 Zb. Občiansky zákonník, ktorý od roku 2012 prevzal pôsobnosť aj v oblasti obchodného práva a lex specialis k zákonu č. 90/2012 Sb. zákon o obchodných spoločnostiach a družstvách (zákon o obchodných korporáciách) v znení neskorších predpisov [18]. Tieto rozdiely sú zamerané na spoločnosti s ručením obmedzeným a akciové spoločnosti, práve kvôli ich najpočetnejšiemu zastúpeniu v leteckej doprave.

V národnej legislatíve oboch štátov je možné nájsť mnoho spoločných znakov. Celkový proces zakladania spoločností s ručením obmedzeným (založenie spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré v letectve majú zastúpenie práve pri podnikaní leteckých spoločností) je v SR v porovnaní s Českou republikou zdlhavejší nakoľko sa v ČR návštevou notárskej kancelárie dá kompletne vybaviť založenie, ako aj zápis do OR. Z uvedených bodov vyplýva aj, že je finančne náročnejší proces zakladania spoločnosti na území SR.

Pre akciové spoločnosti boli na základe ďalšej analýzy slovenskej a českej legislatívy v tejto oblasti identifikované niektoré rozdiely, ktoré viedli k vytýčeniu špecifik slovenskej legislatívy. Medzi vyššie uvedené patrí rozdielnosť založenia akciových spoločností, ktoré v letectve majú zastúpenie práve pri podnikaní letiskových spoločností, ktoré prevádzkujú letiská. Naprieč dlhému a zložitému procesu zakladania a. s. sú špecifiká zamerané len na niektoré z hlavných rozdielov právnej úpravy [20]. Samotné založenie je podmienené zakladateľskou zmluvou/listinou vo forme verejnej listiny.

5. Pracovnoprávne vzťahy v letectve

Týkajú sa právnych predpisov a zásad, ktoré definujú vzťah medzi zamestnávateľmi a zamestnancami. V praxi sa tieto vzťahy najčastejšie formujú uzatvorením pracovnej zmluvy, ktorá tvorí zmluvný vzťah medzi zamestnávateľom a zamestnancom. V civilnom letectve však máme aj špecifické inštitúty a vzťahy, ktoré vznikajú a neriadia sa pracovnoprávnymi ani obdobnými predpismi a to je napr. činnosť pilota, ktorý podniká na základe živnostenského oprávnenia a poskytuje službu pilota, kedy uzatvára s leteckou spoločnosťou obchodnoprávny záväzkový vzťah. V takomto prípade je letecká spoločnosť objednávateľom služby a pilot je podnikateľ na základe živnostenského oprávnenia, ktorý poskytuje službu pilota. Môže ísť aj o obchodnú leteckú spoločnosť, ktorá má poskytovanie služieb pilotovania lietadla v predmete svojho podnikania. Niektoré letecké spoločnosti majú vnútornú politiku podniku nastavenú práve týmto smerom. Ide najmä o zbavenie sa zodpovednosti zamestnávateľa voči zamestnancovi, kedy pri objednaní služby pilota získavajú určité výhody. Rozdiel medzi týmito dvomi prístupmi výkonu činnosti je popísaný nižšie v tabuľke.

Okrem vyššie uvedených príkladov, je v civilnom letectve mnoho pozícií, kedy zamestnanci uzatvárajú pracovnoprávny vzťah na základe *lex specialis* (= uplatniteľnosť osobitných zákonov pre jednotlivé pozície) k zákonu č. 311/2001 Z.z. Zákonníku práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“), ktorým sú zákon o štátnej službe alebo zákon o výkone práce vo verejnom záujme. To sa týka povolani ako štátny radca na ministerstve dopravy kde je pracovnoprávny vzťah podmienený zákonom č. 55/2017 Z.z. o štátnej službe v znení neskorších predpisov. Piloti, technici údržby, administratívni pracovníci na Leteckom útvare Ministerstva vnútra SR (vládna letka) majú pracovnoprávny vzťah upravený zákonom č. 552/2003 Z.z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov, rovnako v postavení *lex specialis* k zákonníku práce.

5.1. Odbory v letectve ako súčasť pracovnoprávných vzťahov

V prípadoch kedy zamestnanci, alebo skupina zamestnancov má snahu zlepšiť svoje postavenie v danej spoločnosti pre prospech všetkých alebo zastáva názor viacerých zamestnancov, ich združením sa vytvárajú odbory. Odbory sú prínosné najmä v prípadoch dojednávania zlepšenia pracovných podmienok (zvyšovanie miezd, benefity, ochrana práv zamestnancov...). Veľmi dôležitým faktorom v tomto ohľade je kolektívna sila, čo môže pôsobiť ako silnejší hlas v rokovaní s vedením spoločnosti.

6. Výsledky

Podnikanie v civilnom letectve patrí medzi veľmi špecifický druh výkonu podnikateľskej činnosti. Spadá pod právnu reguláciu na medzinárodnej úrovni, ktorú štáty implementujú do svojho národného práva a dopĺňajú ho.

6.1. Letecké spoločnosti zakladané na území Slovenskej republiky

Samotné zakladanie leteckej spoločnosti je podmienené viacerými zákonmi. Primárnu právnu základňu tvorí Obchodný zákonník, na základe ktorého, si potenciálny podnikateľ zvolí právnu formu podniku – s. r. o. alebo a. s., ktoré sú najviac zastúpené v oblasti civilného letectva. Je na osobných preferenciách, ktorú formu si podnikatelia vyberú. Z praxe je známe, že letecké spoločnosti majú zväčša formu spoločností s ručením obmedzeným. Je to najmä kvôli ručeniu v spoločnosti, ktoré je v tomto prípade vymedzené na ručenie spoločníkov do výšky svojho nesplateného vkladu, naopak pri a. s. je ručenie spoločnosti do výšky nominálnej hodnoty akcií (maximálna hodnota akcií).

Európska právna úprava popisujúca túto oblasť je uvedená v prvej časti tohto článku. Ďalším záväzným predpisom na úrovni národného práva je Letecký zákon a ním stanovené podmienky uvedené v tretej časti tohto článku. Proces osvedčovania je však veľmi komplexný, a je v súlade s legislatívou, ktorá je priamo popísaná aj na stránkach Dopravného úradu. Popisuje štyri etapy počas ktorých sa posudzuje splnenie kritérií kladených na prevádzkovateľa.

6.2. Zakladanie leteckej spoločnosti

Primárne je nevyhnutné stanoviť podnikateľský zámer v rámci celého kolektívu podieľajúceho sa na vytváraní dokumentov

pred založením leteckej spoločnosti, so zreteľom na analýzu trhu a konkurencie, voči cieľovému trhu, na ktorom bude letecká spoločnosť pôsobiť. Po zadaní hlavných cieľov a analýze informácií je potrebné vypracovať podnikateľský plán, ktorého obsahom je financovanie, politika podniku, nákup techniky, získanie osvedčení a marketing. Štúdia uskutočniteľnosti predstavuje počiatočnú fázu pred samotným projektom, vyhotovenie dokumentov, ktoré hodnotia reálnosť podnikateľského zámeru. Je potrebné prehodnotiť všetky údaje vrátane kalkulácií, technických aspektov, ekonomických a následne poskytnúť odporúčania pre realizačný tím. V ďalšom kroku, je potrebné stanoviť personál pre každú oblasť týkajúcu sa leteckej spoločnosti, zakladania, riadenia, štruktúry, ale aj financovania, techniky, marketingu a ostatných aspektov, týkajúcich sa prevádzky. Je nevyhnutné posúdiť všetky riziká a splniť súlad s predpismi.

6.3. Osvedčovanie a udelenie licencie

Na základe prepojenia požiadaviek na letecké spoločnosti v spojitosti s podnikaním z Nariadení, ktorými sú Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1008/2008 o spoločných pravidlách prevádzky leteckých dopravných služieb a Nariadenie Komisie (EÚ) č. 965/2012, ktorým sa ustanovujú technické požiadavky a administratívne postupy týkajúce sa leteckej prevádzky a ich právnou úpravou pre podnikanie leteckých spoločností na území SR v Leteckom zákone, vyplýva povinnosť byť držiteľom osvedčenia leteckého prevádzkovateľa a licencie na vykonávanie obchodnej leteckej dopravy na to, aby bola letecká spoločnosť klasifikovaná ako letecký dopravca.

6.4. Osvedčenie leteckého prevádzkovateľa

Pre získanie osvedčenia je potrebné splniť všetky požiadavky legislatívy v súlade s Nariadením Komisie (ES) č. 965/2012. Na verejne dostupných stránkach Dopravného úradu je popísaný proces prerokovania, posúdenia a udelenia osvedčenia, avšak nepopisuje nevyhnutné kroky, ktoré je potrebné vykonať pred začatím tohto procesu. Žiadateľ o osvedčenie leteckého prevádzkovateľa pred zaslaním žiadosti o osvedčenie, vykonáva množstvo krokov. Umožňuje prevádzkovať lietadlo ako letecký dopravca. Zároveň potvrdzuje, že prevádzkovateľ má dostatočné profesijne znalosti a vnútornú organizáciu leteckej spoločnosti, ktorá je schopná vykonávať činnosť špecifikovanú v osvedčení v súlade s bezpečnosťou.

Po predložení svojho projektu a konzultácii s Dopravným úradom prevádzkovateľ podá žiadosť o vydanie AOC. V druhej etape sa predkladá AOC a príslušné EASA formuláre. Všetky potrebné dokumenty v tomto kroku sú zverejnené na stránkach Dopravného úradu. Do 90 dní pred začiatkom prevádzky žiadateľ doručí Dopravnému úradu žiadosť o vydanie AOC a prevádzkové príručky (OM-A, OM-B, OM-CM OM-D) do 60 dní pred začiatkom prevádzky. Súčasne s predložením žiadosti o vydanie AOC je nevyhnutné deklarovať registráciu minimálne jedného lietadla, ktoré bude letecká spoločnosť využívať. Do tretej etapy spadá vyhodnocovanie procesu, kde Dopravný úrad preveruje všetky predložené dokumenty a ich súlad s požiadavkami príslušných legislatív a technických noriem a predpisov. Poslednou štvrtou etapou Dopravný úrad vydá osvedčenie leteckého prevádzkovateľa po splnení všetkých podmienok a odstránení náleзов. Po splnení a overení všetkých vyššie spomenutých požiadaviek je vystavené AOC na dobu neurčitú [27].

6.5. Prevádzková licencia

Prevádzková licencia je vydaná iba v prípade ak sa dodržia všetky podmienky Európskej a národnej legislatívy. Oprávňuje leteckú spoločnosť poskytovať letecké dopravné služby, čím sa myslí preprava cestujúcich, nákladu a pošty za odplatu. Prevádzkovú licenciu vydáva v SR Ministerstvo dopravy – odbor civilného letectva. Pri žiadosti o vydanie prevádzkovej licencie je potrebné predložiť:

- opis leteckej dopravnej činnosti, spolu s určením lietadiel, ktoré majú k leteckej doprave slúžiť,
- opis leteckej dopravnej činnosti, spolu s určením lietadiel, ktoré majú k leteckej doprave slúžiť. To je zabezpečené dokumentmi, ktoré sú vypracované v rámci podnikateľského plánu spolu s technickým manažérom, ktorý sa zaoberá flotilou lietadiel – hlavný cieľ projektu,
- základné informácie o spoločnosti – popisujú vnútornú vlastnú štruktúru podniku v ktorej sú uvedené aj základné informácie o leteckej spoločnosti ako sídlo, konatelia, miesto zápisu do obchodného registra (musí byť v registri slovenskej republiky) a ďalšie. V súvislosti s poskytnutím informácií o spoločnosti je potrebné predložiť aj zakladateľskú listinu. základnými informáciami o spoločnosti sa zaoberá projektový manažér,
- osvedčenie leteckého prevádzkovateľa
- organizačná štruktúra leteckej spoločnosti – kde sídlia hlavné prevádzky, funkcie a povinnosti zodpovedných vedúcich pracovníkov pre udržanie požadovanej odbornej starostlivosti o cestujúcich, bezpečnosť a celkovom chode prevádzky – manažment podniku, hlavná báza,
- prepravné podmienky určenie reklamačného poriadku spolu s popisom kompenzácie pre cestujúcich v prípade neuskutočnenia prepravy,
- vzor prepravného dokladu, ktorý chce letecká spoločnosť predávať,
- pozemné zabezpečovanie leteckej dopravy, ktoré popisuje údaje domovského letiska (priestory, odbavovanie cestujúcich nákladu a kópie zmlúv na základe ktorých budú tieto služby poskytované,
- systém riadenia kvality, spôsob akým budú informovať cestujúcich s letovým poriadkom, tarifami a prepravnými podmienkami,
- plán obchodnej činnosti, ktorým sa zaoberá obchodný manažér a vytvára obchodný plán,
- preukázanie finančnej spôsobilosti na základe vypracovaného finančného plánu. predkladajú sa aj dokumenty na preukázanie poistenia zodpovednosti prevádzkovateľa lietadla a poistenie zodpovednosti zo zmluvy o preprave.

Letecká spoločnosť podá žiadosť o vydanie prevádzkovej licencie. Následne ministerstvo preverí obsah žiadosti spolu so všetkými informáciami o leteckej spoločnosti kde sa uvádzajú informácie o jej štruktúre, prevádzkových plánoch, lietadlovej technike, zodpovedných vedúcich, financovaní a bezpečnostných postupoch. Pri preverovaní obsahu informácií,

ktoré je potrebné poskytnúť ministerstvu sa kontroluje či boli doručené všetky dokumenty potrebné na udelenie licencie a to pre prípad, ak je potrebné doručiť chýbajúcu dokumentáciu. Ministerstvo môže vykonať kontrolu leteckej spoločnosti za účelom preverenia splnenia požiadaviek spojených s udelením licencie. Posudzujú sa dokumenty, kontrola lietadiel a zariadení spojených s prevádzkou. Za podmienky splnenia všetkých podmienok v súlade s požiadavkami príslušných legislatív a kontrole leteckej spoločnosti ministerstvo vydá prevádzkovú licenciu [28].

7. Záver

Založenie leteckej alebo letiskovej spoločnosti predstavuje komplexný proces, ktorý je nevyhnutné zhodnotiť, aplikovať a splniť pre úspešné založenie podniku. Predstavuje mnoho predpisov a podmienok od Európskeho práva po národné právo štátu a ďalšie špecifikácie, odvíjajúce sa od hlavného sídla podniku. To isté platí aj v prípade podnikateľských aktivít, ako prístupu na trh v oblasti civilného letectva, ktorý taktiež podlieha striktnnej regulácii. Všetky podmienky a povinnosti sú navzájom prepojené a dopĺňajú sa. Neoddeliteľnou súčasťou podnikania sú aj obchodné vzťahy s ostatnými spoločnosťami a štátmi, ktoré vytvárajú prepojenie medzi jednotlivými územiami a ich vzájomnú spoluprácu s posilnením postavenia na trhu. Obchodné vzťahy sú kľúčové pre úspešné fungovanie leteckých, ale aj letiskových spoločností. Špecifiká vytýčené legislatívou na území Slovenskej republiky sú definované Leteckým zákonom, ktorý tvorí právnu základňu podnikania v civilnom letectve. Dôležitý je aj Obchodný zákonník pre vytýčenie základných povinností pri zakladaní podniku. Obchodným právom sa popisujú aj podmienky pre obchodné vzťahy medzi jednotlivými spoločnosťami, ale aj postavenie zamestnanca voči zamestnávateľovi a opačne. Pracovnoprávne vzťahy určujú základné práva a povinnosti zamestnancov a popisujú ich pravidlá. Nakolko sa v civilnom letectve vyskytuje aj podnikanie na živnosť je potrebné sa oboznámiť aj so základnými povinnosťami a právami v tejto oblasti. Legislatívny rámec popisuje podmienky a povinnosti podnikateľov pri samotnom zakladaní podniku. Pred samotným založením leteckej, alebo letiskovej spoločnosti je nevyhnutné zvážiť a analyzovať rôzne aspekty zmysľaného projektu. Na vytvorenie fungujúcej spoločnosti je potrebná dôkladná príprava, splnenie prísnych legislatívnych požiadaviek a budovanie strategických partnerstiev. Z tohto hľadiska je potrebné priblížiť jednotlivé kroky, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou pred samotným požiadanim o vydanie osvedčenia leteckého prevádzkovateľa a prevádzkovej licencie.

Referencie

- [1] ICAO, „The History of ICAO and the Chicago Convention,“ [Online]. Available: <https://www.icao.int/about-icao/History/Pages/default.aspx>. [Cit. 3 4 2024].
- [2] „Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1008/2008 o spoločných pravidlách prevádzky leteckých dopravných služieb v Spoločenstve,“ 24 9 2008. [Online]. Available: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/SK/ALL/?uri=CELEX%3A32008R1008>. [Cit. 3 4 2024].
- [3] „Nariadenie Komisie (EÚ) č. 965/2012 ktorým sa ustanovujú technické požiadavky a administratívne

- postupy týkajúce sa leteckej prevádzky podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 216/2008,“ 5 10 2012. [Online]. Available: <https://eurlex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32012R0965>. [Cit. 3 4 2024].
- [4] „Nariadenie Komisie (EÚ) č. 139/2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky a administratívne postupy týkajúce sa letísk podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č 216/2008,“ 12 2 2014. [Online]. Available: <https://eurlex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0139#d1e32-31-1>. [Cit. 14 4 2024].
- [5] „Nariadenie vlády Slovenskej republiky číslo 641/2005 Z.z. o prístupe na trh služieb na vybavenie cestujúcich a nákladu a pozemnej obsluhy lietadiel vznení neskorších predpisov,“ [Online]. Available: <https://www.slovlex.sk/pravnepredpisy/SK/ZZ/2005/641/>. [Cit. 3 4 2024].
- [6] „Zákon č. 513/1991 Z.b. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov,“ [Online]. Available: <https://www.slovlex.sk/pravnepredpisy/SK/ZZ/1991/513/>.
- [7] P. Pohorelá, „podnikajte.sk, právne formy,“ 31. 10. 2020. [Online]. Available: <https://www.podnikajte.sk/pravne-formy/fyzicka-pravnicka-osoba>. [Cit. 14. 04. 2024].
- [8] M. Hrebík, „foaf.sk, Obchodný register,“ [Online]. Available: <https://foaf.sk/clanky/obchodny-register-co-je-ako-funguje-a-co-tam-najdete/>. [Cit. 14. 04. 2024]. Diplomová práca 98
- [9] PROFESIA, „§ 60 Živnostenský register,“ 10. 07. 2020. [Online]. Available: <https://www.profesia.sk/kariera-v-kocke/legislativa/455-1991/60-zivnostenskyregister/>. [Cit. 14. 04. 2024].
- [10] „Slov-lex, vlastnícke právo,“ 08. 09. 2020. [Online]. Available: <https://www.slovlex.sk/zoznam-tezaurov/-/tezaurus/koncept/-SK-tezaury-1-1-koncepty-198>. [Cit. 14. 04. 2024].
- [11] P. Vargicová, „podnikajte.sk,“ 22. 12. 2023. [Online]. Available: <https://www.podnikajte.sk/obchodne-pravo/zvysenie-sudnych-a-spravnychpoplatkov-od-1-4-2024>. [Cit. 14. 04. 2024].
- [12] s. SroOnline, „S.R.O. alebo akciová spoločnosť,“ [Online]. Available: https://www.sroonline.sk/blog_clanok_sro-alebo-akciová-spolocnost. [Cit. 14. 04. 2024].
- [13] „Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov,“ [Online]. Available: <https://www.slovlex.sk/pravnepredpisy/SK/ZZ/1991/455/>. [Cit. 4 4 2024].
- [14] J. Poljaková, Systém medzinárodného civilného leteckého práva, Brno: Právnická fakulta Masarykova univerzita, 2009.
- [15] A. NOVÁK SEDLÁČKOVÁ, Svetové letecké aliancie a code-share spolupráca leteckých spoločností, Žilina: FPEDAS, Žilinská univerzita, 2014.
- [16] „Zákon číslo 136/2004 Z.z. o letiskových spoločnostiach v znení neskorších predpisov,“ [Online].
- [17] „Zákon číslo 143/1998 Z.z. o civilnom letectve (letecký zákon) v znení neskorších predpisov,“ [Online]. Available: <https://www.slovlex.sk/pravnepredpisy/SK/ZZ/1998/143/>. [Cit. 5 4 2024].
- [18] „Zákon číslo 90/2012 Sb. o obchodných spoločnostiach a družstevch (zákon o obchodných korporáciách),“ 22 3 2012. [Online]. Available: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-90>. [Cit. 10 4 2024]. Diplomová práca 99
- [19] O. HOUSE, „Rozdíly mezi založením s.r.o. v České republice a na Slovensku,“ 16. 07. 2021. [Online]. Available: <https://www.officehouse.cz/2021/07/16/rozdilmezizalozenim-s-r-o-v-ceske-republice-a-na-slovensku/>. [Cit. 14. 04. 2024].
- [20] A. Ukropec, „Komparácia niektorých aspektov akciovéj spoločnosti s českou právnou úpravou,“ 14 10 2014. [Online]. Available: <https://www.epi.sk/odbornyclanok/komparacia-niektorých-aspektov-akciovéj-spolocnosti-s-ceskou-pravnouupravou.htm>. [Cit. 14 4 2024].
- [21] „Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR - zamestnanecká rada a dôverník,“ [Online]. Available: <https://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/vztahzamestnanca-zamestnavateľa/kolektívne-pracovnopravne-vztahy/zamestnaneckarada-doverník/>. [Cit. 2024 4 20].
- [22] s. v. a. r. S. r. Ministerstvo práce, „Kolektívne pracovnoprávne vzťahy, kolektívne zmluvy,“ [Online]. Available: <https://www.employment.gov.sk/sk/pracazamestnanost/vztah-zamestnanca-zamestnavateľa/kolektívne-pracovnopravnevztahy/kolektívne-zmluvy/>. [Cit. 14. 04. 2024].
- [23] „Zákon číslo 462/2007 Z.z. o Organizácii pracovného času v doprave v znení neskorších predpisov,“ 13 9 2007. [Online]. Available: <https://www.slovlex.sk/pravnepredpisy/SK/ZZ/2007/462/>. [Cit. 14 4 2024].
- [24] A. T. A. Group, „AVIATION BENEFITS BEYOND BORDER,“ 30. 09. 2020. [Online]. Available: <https://aviationbenefits.org/downloads/aviation-benefits-beyond-borders2020/>. [Cit. 14. 04. 2024].
- [25] „Zákon číslo 213/2019 Z.z. o odplatách a o poskytovaní príspevku v civilnom letectve a o zmene a doplnení niektorých zákonov,“ 25 6 2019. [Online]. Available: <https://www.slovlex.sk/pravnepredpisy/SK/ZZ/2019/213/>. [Cit. 16 4 2024].
- [26] „Zákon číslo 341/2020 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon číslo 213/2019 Z.z. o odlatách a o poskytovaní príspevku v civilnom letectve v znení neskorších predpisov,“ 4 11 2020. [Online]. Available: <https://www.slovlex.sk/pravnepredpisy/SK/ZZ/2020/341/>. [Cit. 18 4 2024]. Diplomová práca 100

- [27] D. úrad, „Osvedčenie leteckého prevádzkovateľa,“ [Online]. Available: <http://letectvo.nsat.sk/letova-prevadzka/osvedcenie-letovejsposobilosti/monitorovanie-zachovania-letovej-sposobilosti/aoc/>. [Cit. 19. 4. 2024].
- [28] „Ministerstvo dopravy SR, Základné informácie vo vzťahu k získaniu licencie na vykonávanie obchodnej leteckej dopravy,“ 2. 5. 2023. [Online]. Available: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/doprava-3/civilne-letectvo/leteckadoprava/ziskanie-prevadzkovej-licencie>. [Cit. 25. 4. 2024]